Albinas Kuncevičius, Algimantas Merkevičius

KUDIRKOS NAUMIESČIO PILIAKALNIO IR GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1984-1985 m. MMT tęsė Kudirkos Naumiesčio piliakalnio ir senovės gyvenvietės tyrinėjimus, pradėtus 1983 m. MAII (žr.: ATL 1982 ir 1983 metais. V., 1984, p. 18-20). Ištirta dar 216 m^2 piliakalnyje, 100 m^2 gyvenvietėje ir 20 m^2 spėjamoje kapinyno vietoje.

Piliakalnio aikštelėje ištirtas 142 m^2 plotas. Rastas plonas, suardytas kultūrinis sluoksnis be radinių ir keramikos.

R-PR piliakalnio dalyje, buvusio pylimo ir griovio vietoje, ištirtas 74 m^2 plotas. Pylimas pilktas iš molio, tvirtinant jį akmenų juostomis ir rąstais. Už pylimo buvo gynybinis griovys, kuriame rasta sudegusių, atrodo, nuo pylimo nuvirtusių gynybinių įtvirtinimų liekanų. Gynybiniame griovyje tarp degėsių rasta keramika leistų minėtus įtvirtinimus datuoti I m.e. tūkstantmečio antrąja puse. Sląnyje tarp piliakalnio ir sen. gyvenvietės, už gynybinio griovio tekėjo upelis. Melioracijos metu jo vietoje iškastas griovys.

Senovės gyvenvietė buvo į R nuo piliakalnio esančioje kalvoje. Kultūrinio sluoksnio storis joje vietomis siekia iki 1 m. Didesnėje gyvenvietės dalyje kultūrinis sluoksnis apardytas žemės ūkio darbų metu. Dalis gyvenvietės ištisai sunaikinta melioracijos. Gyvenvietėje išsiskyrė du kultūrinio sluoksnio horizontai: viršutinysis - šviesiai pilkos ir apatinysis - tamsiai pilkos spalvos. Apatinysis, remiantis keramika, datuojamas I m.e. tūkstantm. pirmąja puse, viršutinysis - I m.e. tūkstantm. antrąja puse. Abiejuose horizontuose aptikta stulpinės konstrukcijos keturkampio plano pastatų pėdsakų. Gyvenvietėje rasta pora geležies gargažių, akmeninis galąstuvas, smulkių žiestos ir lipdytos keramikos grublėtu bei lygiu paviršiumi šukelių.

Viršutiniajame suardytame sluoksnyje rasta vėlyvos XVI-XIX a. keramikos. Be to, tyrinėjant pylimą, aptikta daug stiklo šukių, datuojamų XIX a. pirmąja puse.

Senovės gyvenvietės pėdsakų ieškota į PR nuo piliakalnio prie apleistų reformatų kapinaičių (1976 m. MMT žvalgomosios ekspedicijos metu šioje vietoje rasta monetėlė ir lipdytos keramikos), į Š nuo piliakalnio, slėnyje tarp piliakalnio ir Širvintos upės bei į P nuo piliakalnio esančioje kalvoje. Tačiau kultūrinio sluoksnio pėdsakų minėtose vietose nerasta.

Aleksejus Luchtanas

GYVENVIETĖ KERNAVĖJE NERIES KRANTE

Geležies amžiaus gyvenvietė yra apie 0,5 km į PV nuo Kernavės (Širvintų raj.) piliakalnių, pirmoje viršsalpinėje Neries terasoje, ariamame lauke. Ji buvo aptikta 1983 m. rudenį ir tais pačiais metais čia ištirta 60 m^2 (žr.: ATL 1982 ir 1983 metais. V.,1984, p. 28-31). 1984 m. VVU Lietuvos TSR istorijos katedra tęsė tyrinėjimus. Ištirti 7 plotai, iš viso 457 m^2. Plotai I-IV tirti V gyvenvietės dalyje, plotas VII (85 m^2) R jos pakraštyje. Kultūrinis sluoksnis smarkiai apardytas ariant, kiek geriau išlikęs tik V gyvenvietės dalyje, čia jo storis siekė 0,4-0,5 m. Plotuose III ir IV buvo surastos dviejų stulpinės konstrukcijos pastatų liekanos. Vieno pastato sienas rėmė masyvūs stulpai, nuo kurių liko šešios 0,5-0,6 m skersmens stulpavietės, 0,15-0,25 m įgilintos į įžemį. Apytikslis pastato dydis 7,5x4 m. Jame surasta geležinė yla ir ankstyvos grublėtosios keramikos. Kitas, greičiausiai gyvenamas 6x4 m dydžio pastatas neturėjo masyvių stulpų karkaso, aptikta tik daugelio 5-8 cm skersmens ir 4-18 cm gylio kuoliukų žymių. Pasta-